

УДК: 378.014

ЕТАПИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ АНГЛОМОВНОГО ПИСЬМА ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ FACEBOOK

М.С.Глазунов

Анотація. У статті розглядаються етапи навчання студентів англomовного писемного спілкування за допомогою соціальної мережі Facebook; обґрунтовано необхідність цих етапів, наведено приклади вправ до кожного етапу.

Ключові слова: соціальна мережа, Facebook, етапи, писемне мовлення.

Аннотация. В статье рассматриваются этапы обучения студентов англоязычного письменного общения с помощью социальной сети Facebook; обоснована необходимость этих этапов, приведены примеры упражнений на каждом этапе

Ключевые слова: социальная сеть, Facebook, этапы, письменная речь.

Summary. The paper discusses the stages of student learning English written communication through Facebook social network. The necessity of these stages is justified, examples of exercises for each stage are provided. The stages of teaching students English written communication by means of Facebook social network are described in the given article.

Keywords: social network, Facebook, stages, writing.

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, викликаний плином часу, диктує все нові вимоги щодо їх використання в навчальному процесі, вимагає пошуку нових шляхів підвищення ефективності навчання іноземної мови та мотивації студентів. Особливо стрімко розвивається сектор засобів Інтернету, надаючи викладачам іноземної мови майже невичерпні можливості їх застосування на заняттях.

Оскільки англійська мова справедливо вважається мовою комп'ютерів загалом та мовою Інтернету, зокрема, процес вивчення її в цьому контексті набуває особливого значення. Більшість веб-ресурсів в Інтернеті використовують англійську мову як рідну. Згідно з результатами дослідження, проведеного W3Techs, станом на квітень 2013 року 54,8% усіх сайтів використовують англійську мову. Інші мови, якої російська, німецька, японська, іспанська, китайська та французька, використовуються не більше ніж у 2% усіх веб-ресурсів [3].

Попри очевидність доцільності використання веб-технологій у навчанні іноземних мов, досі були досліджені можливості лише деяких з них, зокрема таких, як *електронна пошта* [9], *блоги* [6; 7; 10], *вікі* [5] та *Твіттер* [8]. У цих дослідженнях були запропоновані етапи навчання іншомовного писемного мовлення із застосуванням згаданих веб-технологій та відповідні їм комплекси вправ. Поза увагою дослідників залишаються такі популярні на сьогоднішній день засоби Інтернету, як соціальні мережі, зокрема, найбільш відвідувана з них мережа світу Facebook (FB).

Мета статті полягає у визначенні етапів навчання англомовного письма із використанням соціальної мережі Facebook, з'ясування їх послідовності та наведенні прикладів вправ, що виконуються на цих етапах.

Грунтуючись на аналізі досвіду зарубіжних та вітчизняних дослідників, проведеному нами анкетуванні студентів та результатах пробного навчання з метою визначення комп'ютерної компетентності студентів, ми виділили три етапи формування компетентності в писемному мовленні засобами FB. Вслід за О.М.Середою виділяємо *нульовий* або *інструментальний* (формування інструментальних навичок і вмінь), *підготовчий* (формування навичок створення висловлювань понадфразового рівня) та *основний* (формування вмінь створення висловлювань текстового рівня) етапи. Підготовчий та основний етапи, своєю чергою, складаються з двох підетапів (див. табл. 1)

Таблиця 1

Етапи навчання писемного мовлення засобами FB

Етап навчання	Зміст етапу
0 – Інструментальний (оволодіння інструментальними навичками і вміннями)	1) Реєстрація в електронній пошті. 2) Реєстрація в мережі Facebook.
1 – підготовчий (формування навичок створення висловлювань понадфразового рівня)	
1.1 – підготовчий (ознайомлення із текстом-зразком)	Ознайомлення студентів із текстом-зразком з детальними інструкціями
1.2 – підготовчий (оволодіння навичками створення висловлювань понадфразового рівня)	Виконання вправ на рівні фрази та понадфразової єдності
2 – основний (формування вмінь створення висловлювань текстового рівня)	
2.1 – (оволодіння вміннями створення висловлювань текстового рівня)	Написання студентами власного письмового висловлювання текстового рівня
2.2 – основний (контроль, взаємоконтроль та аналіз помилок)	Коментарі з боку викладача та студентів, виправлення помилок та оцінювання висловлювання викладачем

Дані проведеного нами анкетування студентів I курсу Інституту іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського виявили, що лише незначна частина студентів володіє достатнім рівнем володіння інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) і має необхідний досвід їх використання. Так, з усіх опитаних студентів 80% регулярно користуються веб-браузером, 70% мають одну або більше електронних поштових скриньок, і лише 25% мають особисту сторінку у всесвітній соціальній мережі Facebook, з них 10% користуються нею регулярно. Усе це й зумовлює необхідність упровадження інструментального етапу навчання з метою формування інструментальних навичок і вмінь, до яких належать: 1) навички користування веб-браузером; 2) уміння реєстрації електронної поштової скриньки; 3) уміння реєстрації в соціальній мережі Facebook; навички створення, редагування, відправлення та коментарю повідомлень у мережі; 4) уміння приєднуватись до групи у цій мережі; 5) формування навичок роботи з електронною Одошкою Smartboard.

Інструментальний етап сприяє чіткому усвідомленню студентами мети і задач навчання іноземної мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а також надає необхідні технічні навички їх самостійного використання в навчальному процесі. Отже, на інструментальному етапі відбувається підготовча робота, знімаються технічні труднощі. Викладач знайомить студентів із особливостями використання найпопулярніших Інтернет браузерів (Google Chrome, Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera), їхніми основними функціями, а саме: завантаженням Інтернет-сторінок, копіюванням та збереженням файлів з Інтернету, створенням закладок. Студенти також знайомляться із основними поштовими серверами, оволодівають навичками створювати власну поштову скриньку, наявність якої є необхідною умовою для подальшої реєстрації у більшості соціальних сервісів, у тому числі FB. Інструментальний етап передбачає також оволодіння студентами навичками створення, редагування, відправлення, отримання електронних повідомлень, написання відповідей на електронні листи. Студенти реєструються у мережі FB, використовуючи попередньо створену електронну адресу, та долучаються до робочої групи. На цьому етапі здійснюється телекомунікаційна взаємодія комп'ютер – студент, взаємодія суб'єктів процесу: викладача і студента, а також взаємодія студентів між собою.

Слід зауважити, що ця взаємодія може бути як синхронною, тобто в режимі on-line, так і асинхронною, в off-line режимі [4]. Наведемо приклади вправ, які виконуються на інструментальному етапі.

Вправа 1. Мета – реєстрація власної електронної адреси.

Task: *Now you are going to create your own e-mail address. First you need to enter www.gmail.com, which is one of the most popular e-mail servers.*

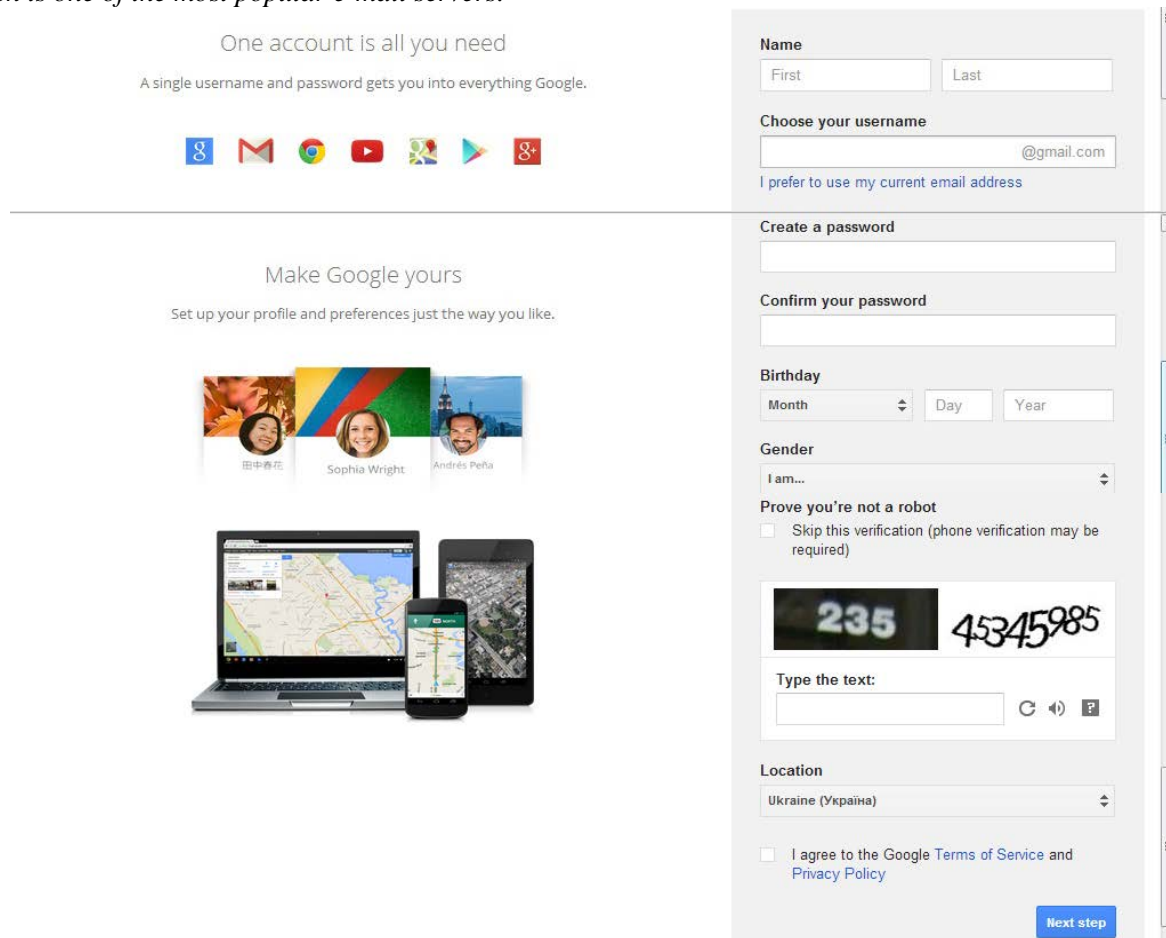

Рис 1. Реєстрація поштової скриньки.

You need to provide the server with some information, some of which is optional. You must type your first and last name, create your username (that will be your e-mail address), create and confirm your password, write your birth date, specify your gender (male or female), and finally put a tick to confirm that you agree to the Google Terms of Service.

Режим виконання: індивідуально, за комп'ютером.

Контроль: 1) взаємоперевірка та обговорення варіантів; 2) заповнення і відправлення форм.

Вправа 2. Мета – реєстрація користувача в соціальній мережі Facebook.

Task: *Congratulations! Now you are going to become a Facebook user! The process is very simple and it will take you only a few minutes. You need to type your first and last name, your valid e-mail address, password, date of birth and gender. Finally, click Register.*

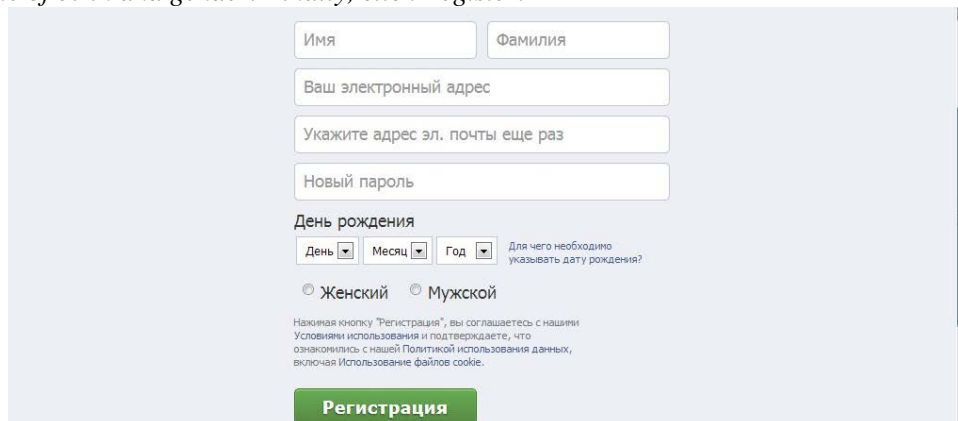

Рис 2. Сторінка реєстрації у мережі FB.

Режим виконання: індивідуально, за комп'ютером.

Контроль: 1) взаємоперевірка та обговорення варіантів; 2) заповнення і відправлення форм.

Підготовчий етап, поділяється на два підетапи. Метою підетапу 1.1 є ознайомлення студентів з текстом/зразком. Серед задач цього підетапу можна виділити пред'явлення студентам тексту-зразка, що супроводжується детальними покроковими інструкціями-пам'ятками (tips), котрі пояснюють та деталізують структурні та лінгвістичні особливості тексту цього типу. Необхідність цього етапу викликана тим, що (як показали результати передекспериментального зрізу) більшість студентів не володіють основними правилами написання письмового твору, не мають знань про його компоненти та структуру. Студенти виконують рецептивні вправи, самостійно знайомлячись з текстом-зразком, проглядають правила написання твору і виконують завдання за зразком. Обговорення зразків текстів здійснюється в репродуктивній формі в режимі викладач-студент. Наведемо декілька прикладів вправ цього підетапу.

Вправа 3. Мета – ознайомлення зі структурними та лінгвістичними характеристиками тексту-опису.

TIP 1

When describing people your composition needs to be well organized.

We can divide it into five paragraphs.

In the **introduction**, we give general information – who the person is, when/where we met etc;

In the **second paragraph** we describe the person's appearance (physical appearance, clothes, special features etc);

In the **third paragraph** we describe his/her personality (traits of character, positive/negative features);

In the **fourth paragraph** we write about the person's hobbies/interests;

In the **conclusion**, we make general comments about the person and describe our feelings for him/her.

Task: *Look at the text below, where my friend Den is described, and analyze all the five paragraphs. Which one is an introduction/conclusion? Which one describes appearance? personality? hobbies and interests?*

I first met my friend Den Kennedy three years ago when he knocked on my door. "Hi", he said warmly. "My name is Den, and I've just moved in next door, so I'm your new neighbour.

He is a handsome young man in his early twenties. Den is quite tall and slim, with green eyes and spiky dark hair. He likes wearing casual clothes such as jackets, jeans, scarves and sneakers.

Den has a great sense of humor, and I enjoy listening to his funny stories. What is more, he is a very kind-hearted person who is always ready to help. He is usually sociable and cheerful. However, he can be laid-back sometimes.

He is a musician, so he spends most of his time in the studio making good music. He is also into sports, such as skateboarding and snowboarding, but that's just his hobby.

All in all, life is never dull when Den is around. Who wouldn't be happy to have such a good friend and neighbour?

Режим виконання: в парах, усно.

Контроль: взаємоперевірка, групове обговорення.

На підетапі 1.1 пам'ятки (tips) подаються як до ознайомлення студентів зі зразком письмового твору, так і після виконання необхідних вправ. Комплекс вправ та довідковий матеріал (пам'ятки) можуть бути подані як у традиційному форматі (роздавальний матеріал), так і у спеціальних розділах Facebook та програми Смартборд. Цей підетап дозволяє студентам краще зрозуміти саму суть та особливості написання письмового твору. При виконанні студентами вправ необхідно активізувати взаємодію студент – студент для організації обміну думками і враженнями щодо інформації, наданої в інструкції. На нашу думку, цього роду взаємодія сприяє підвищенню мотивації студентів до учіння завдяки подоланню ними почуття самотності та ізольованості, внаслідок надання один одному необхідної психологічної підтримки.

Підетап 1.2 присвячений формуванню навичок створення висловлювань понадфразового рівня типу «опис». З цією метою виконуються вправи на підстановку, трансформацію, заміну та комбінування (matching) на рівні фрази та понадфразової єдності.

Вправа 4. Мета – ознайомлення з прикметниками, що характеризують зовнішність та характер.

Task: *Complete the description of Bill Gates using the prompts given below.*

EXAMPLE

Bill Gates is a/an _____ man.
(age adjective)

He has _____ hair.
(length and colour adjective)

He has _____ eyes.
(colour adjective)

He has poor eyesight, that's why he is wearing _____ on his nose.
(special features)

He is wearing a _____.
(clothes)

He is _____.
(opinion, adjective)

На під етапі 1.2 студенти також вчать писати окремі компоненти твору (вступ, основна частина, завершення).

Основний етап, присвячений формуванню вмінь створення висловлювань текстового рівня, також складається з двох підетапів. На підетапі 2.1 відбувається написання студентами власне письмового твору. При цьому здійснюється як контроль з боку викладача, так і самоконтроль і взаємоконтроль. Студенти читають висловлювання однокурсників у режимі off-line, виявляють помилки та залишають коментар з аналізом помилок після прочитаного висловлювання.

На цьому етапі студенти виконують письмове завдання без вербальних опор у робочій групі соціальної мережі FB. Для виконання цього завдання усі студенти групи мають зареєструвати особисту сторінку в мережі (див. інструментальний етап) та приєднатися до закритої групи, попередньо створеної викладачем. Статус закритої групи означає, що будь-хто може бачити групу та її учасників, але не може читати публікації, якщо він не є членом цієї групи. Вони також не мають права публікації, редагування чи додавання коментарю. Подати заявку на вступ до закритої групи можна за допомогою клавіші «Приєднатись до групи», що розташована поряд із фотографією групи. Після цього адміністратор цієї закритої групи (в нашому випадку – викладач) приймає заявку студента, і останній стає офіційним учасником групи.

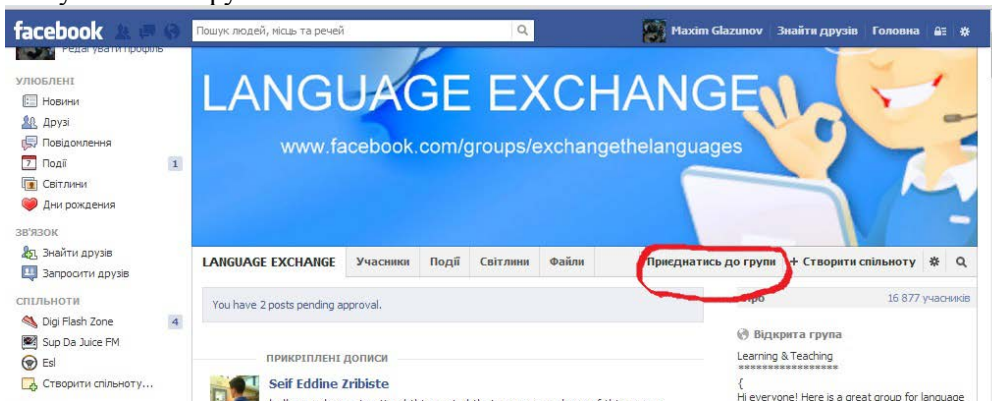

Рис 3. Вступ до закритої групи

Адміністратор групи має право також самостійно додавати учасників за допомогою клавіші «Запросити людей». Таким чином, учасниками цієї групи є студенти та викладач, котрий контролює та направляє роботу студентів. Розглянемо детальніше структуру робочої групи.

На основній сторінці знаходиться назва групи та список усіх повідомлень, залишених у групі в

зворотному хронологічному порядку. Створити письмове повідомлення можна за допомогою клавіші «Допис».

Рис 4. Створення повідомлення у групі

Після перегляду запису про це з'являється інформація безпосередньо під цим повідомленням, тому досить легко відстежити, хто із студентів прочитав повідомлення.

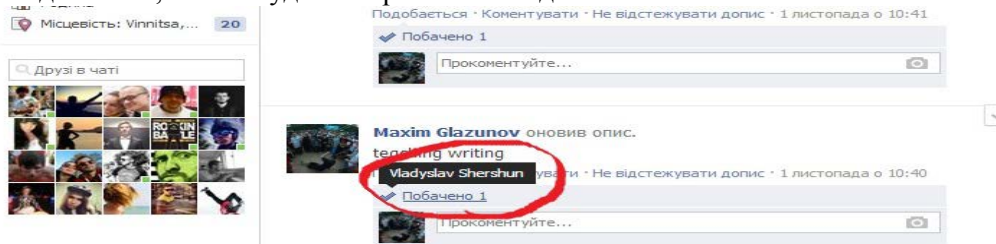

Рис 5. Список людей, що прочитали повідомлення.

У правій частині представлена основна інформація про групу, повний список її учасників, функція можливості запрошення до спільноти інших людей та схожі за змістом і наповненням групи. Функція «Запросити людей» дозволяє надіслати запрошення у групу іншим користувачам соціальної мережі, щоправда, вони повинні бути затверджені адміністратором групи.

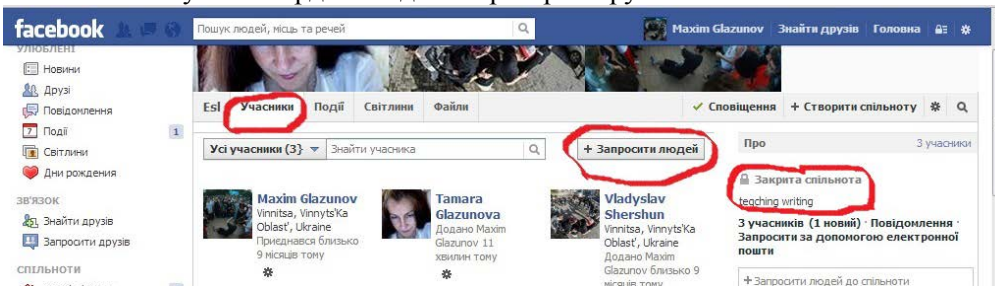

Рис 6. Список учасників групи

Усі учасники групи мають право створювати свої письмові висловлювання, публікувати фото й відеоматеріали, проводити опитування і завантажувати файли з комп'ютера. Крім того, кожен з учасників групи має можливість коментувати висловлювання одногрупників та оцінювати їх за допомогою клавіші «подобається».

Контроль та взаємоконтроль здійснюється за допомогою функції «Коментувати».

Рис 7. Здійснення контролю повідомлень

Після публікації письмових висловлювань студенти виправляють помилки один одного, залишають побажання щодо стилю та структури твору, надають рекомендації щодо їх покращення. Викладач, зі свого боку, здійснює контроль над роботою студентів, при необхідності залишаючи примітки та зауваження.

Функція «Світлини» дозволяє завантажувати у групу фотоальбоми, що розподіляються тематично

й слугують смисловими опорами для висловлювання та, водночас, є своєрідним «банком» лексичних одиниць, що робить можливим повторення лексичного матеріалу у разі виникнення такої потреби. До фотографій може бути доданий опис, вони також можуть бути прокоментовані усіма учасниками групи, працює тут і клавіша «Подобається».

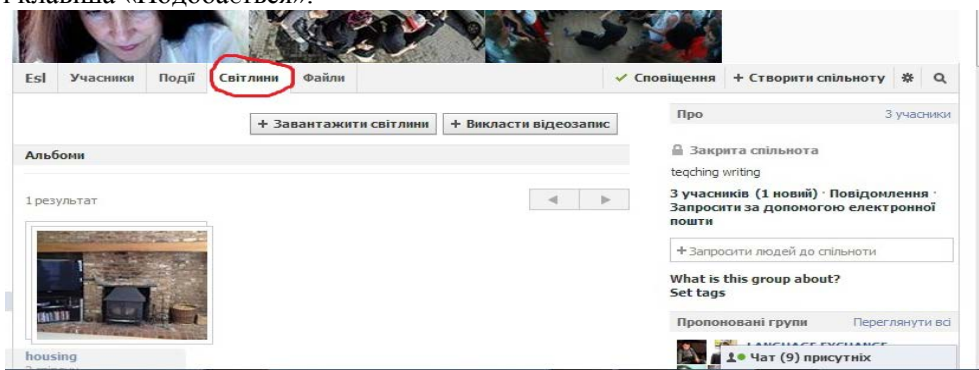

Рис 8. Завантаження фотоальбомів

Можливість завантаження файлів з комп'ютера дозволяє подавати інструкції, правила та поради щодо написання письмового твору. Усі файли поділені тематично, вони можуть бути збережені на комп'ютері або переглянуті в режимі онлайн і тому не відволікають студентів від роботи в групі.

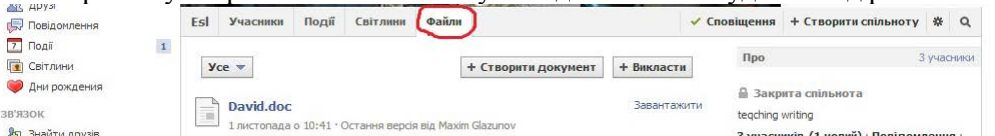

Рис 9. Завантаження документів

Кнопка «Події» дозволяє викладачеві публікувати новини, побажання щодо наступних письмових творів, знайомити студентів з правилами виконання та термінами здачі роботи.

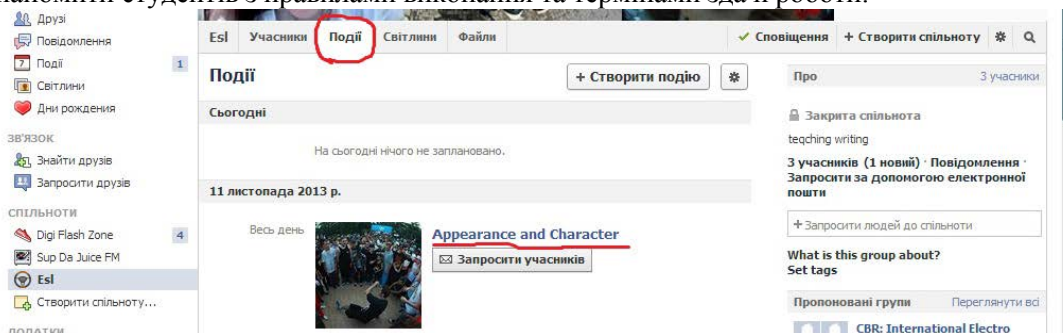

Рис 10. Назва завдання

Наведемо приклад вправи, яка виконується на цьому етапі й передбачає публікацію студентами опису зовнішності та вдачі одногрупника, прочитавши який, інші студенти повинні здогадатись про ім'я цієї особи та написати його у рубриці «коментарі».

Вправа 5. Мета – створення опису одногрупника.

Task: Write a description of your friend without mentioning his/her name. The rest of the group has to guess who the person is.

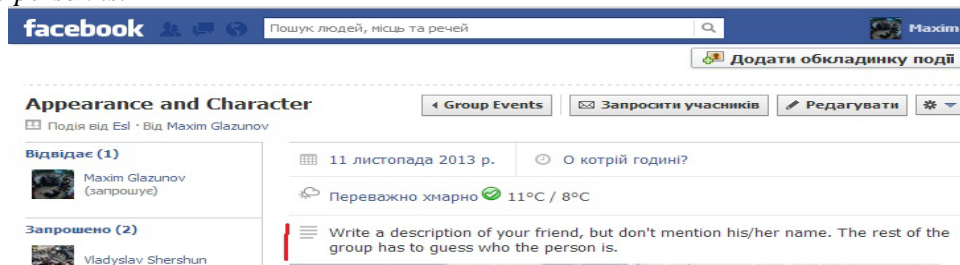

Рис 11. Приклад завдання

Підетап 2.2 присвячений контролю, взаємоконтролю та виправленню помилок. FB робить цей процес надзвичайно ефективним, адже на відміну від звичайних рукописних творів, що перевіряються лише викладачем, роботи студентів, опубліковані у FB, можуть бачити та коментувати всі учасники групи. Студенти читають публікації один одного й аналізують їх за такими критеріями: 1) лексичне наповнення; 2) граматична коректність; 3) зв'язність; 4) дотримання теми; 5) дотримання структури. Прочитавши висловлювання одногрупників, студенти аналізують його за згаданими критеріями, за

бажанням висловлюють схвалення, натиснувши кнопку «Подобається», та залишають коментар з порадами щодо вдосконалення висловлювання, скориставшись функцією «Коментувати».

Після перевірки та коментування студентами робіт один одного викладач підводить підсумки й виставляє оцінку кожної роботи. Письмові роботи назавжди залишаються в закритій групі, тому кожен із студентів у будь-який момент може звернутись до них, в разі необхідності проаналізувавши їх ще раз та прочитавши коментарі одногрупників та викладача.

Таким чином, згадані вище характеристики FB свідчать про неабиякий методичний та мотиваційний потенціал цієї найпопулярнішої соціальної мережі та про необхідність вивчення можливостей її використання в навчальному процесі [2]. Перспективу подальшого наукового дослідження вбачаємо в розробці комплексу вправ для навчання англomовного письма з урахуванням згаданих вище етапів з використанням соціальної мережі FB.

Література

1. Алтухова М. К. Обучение творческой письменной речи студентов третьего курса языкового педагогического вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Алтухова Мария Кимовна. – СПб, 2003. – 96 с.
2. Васильева Е. В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 / Е. В. Васильева. – К., 2005. – 41 с.
3. Википедия – свободная энциклопедия: [Электронный ресурс] // http://ru.wikipedia.org/wiki/Языки_в_Интернете.
4. Елашкина Н. В. Формирование учебной компетенции в условиях дистанционного обучения студентов иноязычному общению: начальный этап языкового вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Елашкина Наталья Викторовна. – Иркутск, 2006. – 99 с.
5. Маркова Ю. Ю. Методика развития умений письменной речи студентов на основе вики-технологии: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Маркова Юлия Юрьевна. – Тамбов, 2011. – 89 с.
6. Павельева Т. Ю. Методика развития умений письменной речи студентов средствами учебного интернет-блога: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Павельева Татьяна Юрьевна — Тамбов, 2010. – 79 с.
7. Полетаев А. А. Обучение письменной аргументированной речи посредством учебного блога: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Полетаев Александр Александрович. – Волгоград, 2012. – 101 с.
8. Пустовалова О. В. Методика развития умений письменной речи студентов на основе сервиса «Твиттер»: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Пустовалова Ольга Викторовна. – Тамбов, 2012. – 77 с.
9. Середя О. М. Навчання майбутніх філологів писемного спілкування німецькою мовою засобами електронної пошти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Середя Оксана Михайлівна. — К., 2006. — 75 с.
10. Филатова А. В. Оптимизация преподавания иностранных языков посредством блог-технологий (для студентов языковых специальностей и вузов): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Филатова Анна Владимировна. – М., 2009. – 82 с.